

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Bakalářská práce

**Úloha občanských sdružení z pohledu ochrany zájmů o
životní prostředí**

Chudomel Ondřej

© 2010 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Úloha občanských sdružení z pohledu ochrany zájmů o životní prostředí " jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3. 2010

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval JUDr. Janě Borské za odborné vedení a rady při zpracování bakalářské práce.

Úloha občanských sdružení z pohledu ochrany zájmů o životní prostředí

The exercise of civil associations in a view of protecting of interest in environment

Souhrn

Práce je zaměřena na veřejnost a zejména na účast občanů v občanských sdruženích, a to především v těch, která si kladou za cíl ochranu a zlepšení životního prostředí. Věnuje se zákonům umožňujícím založit občanské sdružení a zákonům, které dovolují občanským sdružením účast při ochraně přírody.

Summary

The work is aimed at the public and especially at the participation of citizens in civic associations, especially in those which aim to protect and improve the environment. It pays to the laws allowing to establish civic associations and the laws allowing to civic associations the attendance in participation of in the protection of nature.

Klíčová slova:

občanské sdružení, životní prostředí, účastník řízení, ochrana přírody

Keywords:

civil association, environment, juristi person, conservation of nature

Obsah

Obsah	2
1. Úvod.....	4
2. Cíl a metodika	6
3. Právní úprava problematiky občanských sdružení.....	7
3.1 Právní úprava občanských sdružení.....	7
3.2 Vymezení pojmů ochrana přírody a životní prostředí.....	11
3.3 Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.....	14
3.4 Účastenství občanského sdružení v řízeních podle zvláštních právních předpisů upravujících řízení ve věcech životního prostředí	20
3.5 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny	20
3.6 Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon.....	21
3.7 Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon.....	22
3.8 CENIA	25
3.9 EIA	27
3.10 SEA	30
3.11 Zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů EU	31
3.11.1 Právní základ pro účast veřejnosti v EU, historický vývoj.....	31
3.11.2 Principy zapojování veřejnosti.....	32
3.11.3 Evropský sociální a občanský dialog	33
3.11.4 Účast veřejnosti na rozhodování v EU.....	33
4. Občanské sdružení jako partner místní samosprávy	35
4.1 Další účastníci projektu.....	35
4.1.1 ZO ČSOP Koniklec.....	35
4.1.2 Stromy, sdružení pro životní prostředí.....	36
4.1.3 Proxima sociale	36
4.1.4 Občanské sdružení Pro lidi.....	36
4.2 Popis a cíle projektu	37
4.3 Přínosy	38
5. Občanské sdružení „ Společnost Vlášence – Drbohlavy“	40
5.1 Společnost Vlášence – Drbohlavy	40
5.2 MAS Šipka.....	40
6. Závěr	42
7. Seznam použitých zdrojů	43
8. Přílohy	44

8.1 Vzor písemného vyjádření k oznámení (dokumentaci, posudku) záměru v procesu EIA	44
---	----

1. Úvod

Stav životního prostředí je velice aktuální téma, a to v celosvětovém měřítku. Ke stavu životního prostředí se vyjadřují či přou světoznámí i méně známí odborníci, provádějí se rozličné průzkumy a výzkumy, činí závěry a návrhy na opatření, o kterých se neví přesně, do jaké míry budou účinná, konají se mezinárodní i domácí odborné konference, uzavírají se dohody a pakty, jejichž cílem je zlepšení stávajícího stavu, resp. zajištění trvale udržitelného života.

Ke zlepšování stavu životního prostředí přispívá také veřejnost. Velkou roli v ní hrají neziskové nestátní organizace různých forem. Nejčastější a nejjednodušší formu představují občanská sdružení. Jsou proto také občany nejvíce využívána. V řadě případů ovšem v negativní poloze, to znamená, že občané se pokoušejí prostřednictvím občanského sdružení např. nějaký projekt pozastavit, zastavit apod. Přesto jde o určitý prvek demokracie, uvědomění si toho, že jako občan mám právo do věci promluvit.

Větší pozornost otázce zapojování veřejnosti a občanských organizací do rozhodovacích procesů v EU věnuje Evropská unie od konce 90. let. Základem pro účast veřejnosti na dění v EU se stal princip partnerství a veřejné konzultace. Účast veřejnosti je dnes zmiňována i v řadě evropských dokumentů, které regulují oblasti zdánlivě vyhrazené odborníkům.

Evropská komise vyžaduje také od členských států EU, aby do přípravy různých strategických dokumentů (jedná se o různé národní akční plány, národní programové dokumenty - tedy dokumenty, které národní státy následně předkládají Evropské komisi - například Národní rozvojový plán, Národní akční plán zaměstnanosti, Národní akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství, atd.) byla zapojena i veřejnost. Účast veřejnosti je požadována mj. v regionální a kohezní politice (strukturální fondy) – zde se uplatňuje princip partnerství v politikách, které jsou v kompetenci EU (zemědělství) a také v těch politických oblastech, které jsou v kompetenci domácích vlád, ale kde je uplatňována „metoda otevřené koordinace“, tj. kde jsou společně na evropské úrovni stanoveny cíle pro jednotlivé členské země (sociální oblast).

Před druhou světovou válkou byla Československá republika velmi mladým státem, ale s vyspělou průmyslovou výrobou, na které byl postaven úspěch ekonomiky země. Demokratické politické uspořádání státu však trvalo příliš krátce na to, aby

mechanismy demokracie ve společnosti dostatečně zakotvily a byly přijaty občany za své. To také nepochybně ovlivnilo jak politický, tak hospodářský vývoj státu po válce.

Před rokem 1990 bylo životní prostředí v České republice ve velmi špatném stavu. Nejtransparentnějším dokladem přístupu minulého režimu k životnímu prostředí je stav Krušných hor, kde byl prakticky zcela zničen lesní porost a teprve v posledních letech dochází ke zlepšení, prakticky totožná situace se projevila také v Jizerských horách a obdobná situace nastala i v Krkonoších. Stav ovzduší v severočeských městech či v Ostravě se podepsal na několikanásobně častější nemocnosti tamních obyvatel v porovnání se zbytkem republiky. Takto by se dalo postupovat dalšími a dalšími příklady nezájmu a ignorance vládnoucí garnitury o udržení a rozvoj zdravého životního prostředí a naopak zájmu o co největší exploataci bez ohledu na to, co to bude stát, měřeno nejen penězi. Občanská angažovanost ve smyslu zlepšení situace prakticky nebyla připuštěna, naopak byla postihována a trestána.

Od té doby se podařilo díky široké podpoře veřejnosti, a to jak odborné, tak laické přimět ty, kteří jsou odpovědní za stav životního prostředí v našem státě, aby vzali vážně varování a podle toho rozhodovali. Zlepšení situace je především dáno přeorientováním národního hospodářství z odvětví těžkého průmyslu k odvětvím šetrnějším k životnímu prostředí. Nicméně stále existují tlaky podnikatelských lobby, kterým je bližší vlastní zisk před zdravým životním prostředím, prospěchem a rozvojem celé společnosti, resp. je tento prospěch a rozvoj společnosti nezajímá. Tady by potom měla nastoupit právě společnost, aby dala jasně najevo svoje priority a celospolečenské cíle, kterým se zájem jednotlivců musí podříditi. Svě, v negativním slova smyslu, také vykonává klientelismus a korupční prostředí ve společnosti.

Na zlepšení stavu našeho životního prostředí má nepochybně vliv i vstup České republiky do Evropské unie. Především jsou zde dána určitá pravidla chování členských států unie, tedy směrnice, které je třeba dodržovat a naplňovat a pokud to některý člen nečiní, nastupují sankce. Naše mnoho let zanedbávané hospodářství se hodnotí výší hrubého domácího produktu vztaženou k dosahovanému průměru v Evropské unii. Můžeme proto na základě vypracovaných projektů čerpat peníze z evropských fondů, ale i spolupracovat na přeshraničních projektech a mít z nich prospěch a využívat i další dotační programy Evropské unie.

2. Cíl a metodika

Cílem práce je zjistit, jaké dopady může mít činnost občanských sdružení v oblasti ochrany životního prostředí a zajištění trvale udržitelného rozvoje, ale především jak se mohou občané aktivně a účinně zúčastnit tohoto procesu a objasnit a popsat, jak a proč zakládat občanská sdružení.

Při zpracování této práce byl zvolen následující postup:

- a) Shromáždění podkladů k práci (odborné publikace, zákony, vyhlášky, internet),
- b) studium odborné literatury a rozčlenění problematiky do bloků odpovídajících osnově,
- c) zpracování teoretické části práce formou kompilace názorů na dané téma a dále formou literární rešerše s odkazy na platnou právní úpravu,
- d) závěrečná část - shrnutí výsledků práce

3. Právní úprava problematiky občanských sdružení

3.1 Právní úprava občanských sdružení

Dne 27. března 1990 byl přijat zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů, ve znění pozdějších změn doplňků, který upravuje materii týkající se občanských sdružení a dalších spolků. Tento zákon nabyl účinnosti 1. května 1990. Sdružování občanů dle tohoto zákona představuje jednu z nejjednodušších forem občanské angažovanosti a organizovanosti a je významným prvkem ve vytváření demokratické občanské společnosti. Občané často občanské sdružení (tento institut) využívají k prosazování svých práv, zájmů, ale např. i k organizovanému využívání volného času. Občanské sdružení je nestátní, neziskovou organizací, s právní subjektivitou, s vlastním řízením a odpovědností. Občanské sdružení sdružuje občany, kteří mají stejné názory či zájmy. Jedná se o účelové, nebo také lze říci zájmové, spojení občanů, kteří mají stejné cíle. Občanské sdružení je založeno na principu dobrovolnosti. Je to sdružení apolitické, i když v některých případech se může stát, že má i politické cíle. V Praze kupříkladu vyvíjí činnost občanské sdružení Pražské matky s řadou pozitivních výsledků své činnosti. Toto sdružení např. zorganizovalo na některých pražských školách projekt Bezpečně do školy, kdy žáci označovali místa své cesty do školy, kde se necítí bezpečně. Na základě takto vzniklých map zmapovaných míst jednaly matky s příslušnými městskými částmi o opatřeních, která by stav zlepšila a v řadě případů se to i podařilo.¹

Nejčastěji se občanské sdružení zakládá za pozitivním cílem. Tím je míněno založení sdružení s cílem něco vytvářet, udržovat, opravit či zrekonstruovat památku atd. V České republice je takovýchto organizací nespočet. Ta největší, a nejen občanská sdružení, ale i další neziskové nestátní organizace, jsou sdruženy v Zeleném kruhu, který je Asociací ekologických organizací. Asociace se vyjadřuje k aktuálním událostem s akcentem na životní prostředí, jako byl např. nástup českého předsednictví v Radě EU, kdy Zelený kruh představil vlastní priority ekologických organizací

¹ Kužvart, P., Pazderka, S.: Právo na informace o životním prostředí

s dopadem na životní prostředí, v jiných případech formuluje své vize, stanoviska, požadavky či návrhy.

Obecně by se dalo říci, že dva hlavní důvody, proč se občané sdružují a vytvářejí občanské sdružení je snaha a potřeba něco ovlivnit, vybudovat, seberealizovat se apod. nebo jde o určitou formu reakce na nějakou skutečnost, kterou se cítí být ohroženi a nesouhlasí s ní. Výhodou neziskových nestátních organizací, tedy i občanských sdružení, je také mnohem větší prostor pro získávání různých grantů, dotací apod. na podporu své činnosti, a to jak od státu, tak od nadací, mezinárodních institucí či od soukromých dárců.

Zákon o sdružování občanů obsahuje 22 paragrafů a nevztahuje se :

- na sdružování občanů v politických stranách a politických hnutích
- k výdělečné činnosti k zajištění řádného výkonu určitých povolání
- v církvích a náboženských společnostech.

K založení občanského sdružení je nutné ustanovit přípravný výbor, který je tvořen minimálně třemi osobami, přičemž minimálně jedné z nich musí být více než 18 let. Dále je nutné uvést a stanovit, kdo z členů sdružení starší 18 let je zmocněncem sdružení oprávněným jednat jejich jménem. Založit občanské sdružení v České republice může i cizinec. Nutností je také sepsání stanov.

Stanovy musí obsahovat :

- Název sdružení
- Sídlo
- Cíl jeho činnosti
- Orgány sdružení, způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení
- Ustanovení o organizačních jednotkách, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem
- Zásady hospodaření

Ze stanov také vyplývají práva a povinnosti člena sdružení. Nikdo nesmí být nucen k členství ve sdružení a členovi musí být umožněno ze sdružení vystoupit. Nikomu také nesmí být občansky na újmu, že je členem určitého sdružení.

Přípravný výbor podává návrh na registraci občanského sdružení na Ministerstvo vnitra ČR.

Návrh na registraci ze zákona musí obsahovat :

- a) podpisy členů přípravného výboru,
- b) jména, příjmení, data narození a bydliště těchto osob,
- c) označení toho člena výboru, který je určen jako zmocněnec pro jednání jménem výboru,
- d) text stanov ve dvou vyhotoveních.

V případě, že by měl návrh na registraci nějaké chyby či vady, je ministerstvo vnitra povinno do pěti dní upozornit přípravný výbor. V případě, že je vše v pořádku, zahájí řízení.

Ministerstvo vnitra může také odmítnout návrh na registraci, a to v případech kdy:

- se jedná o politickou stranu či politické hnutí nebo by byla činnost sdružení spojena s nějakou výdělečnou činností; také v případě, že by šlo o náboženskou společnost či církev, může ministerstvo vnitra odmítnout návrh na registraci
- nebo jde o sdružení nedovolené, přičemž to, která sdružení jsou nedovolená, lze nalézt v § 4 zákona č. 83/1990 Sb.

Ze zákona nejsou dovolena sdružení:

- a) jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávisť a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí, anebo jinak porušovat Ústavu a zákony;
- b) která sledují dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s Ústavou a zákony;

- c) ozbrojená nebo s ozbrojenými složkami; za taková se nepovažují sdružení, jejichž členové drží nebo užívají střelné zbraně pro sportovní účely nebo k výkonu práva myslivosti,
- také v případě, že by sdružení vykonávalo funkci státních orgánů, pokud by zvláštní zákon nestanovil jinak, případně by sdružení řídilo státní orgány. Sdružení také nesmí ukládat povinnosti občanům, kteří nejsou členy sdružení.

O odmítnutí registrace Ministerstvo vnitra rozhoduje do 10 dnů ode dne podání registrace. Proti tomuto rozhodnutí lze podat opravný prostředek, a to do 60 dnů od zahájení řízení k Nejvyššímu soudu republiky.

„Pokud nebylo zmocněnci přípravného výboru do 40 dnů od zahájení řízení doručeno rozhodnutí Ministerstva vnitra o odmítnutí registrace, sdružení vznikne dnem následujícím po uplynutí této lhůty, tento den je dnem registrace. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace“.²

Pokud je vše v pořádku, ministerstvo do 10 dnů od zahájení řízení provede registraci. V této lhůtě ministerstvo vnitra zašle zmocněnci jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace, kterým je den odeslání. O registraci se nevydává rozhodnutí ve správním řízení.

„Ministerstvo vnitra České republiky vede evidenci všech existujících sdružení a jejich organizačních jednotek, které jsou oprávněny jednat svým jménem“.³

Změny ve stanovách se musí oznámit ministerstvu vnitra (písemně) do 15 dnů od provedení změn ve dvojím písemném vyhotovení provedených změn.

Sdružení zaniká dvěma způsoby, a to:

- dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením
- pravomocným rozhodnutím ministerstva vnitra o rozpuštění sdružení

V případě zániku sdružení se provádí majetkové vypořádání.

² zákon č.83/1990 Sb. § 8 odst. 5

³ zákon č. 83/1990 Sb. § 9 odst. 2

Z uvedeného přehledu je zřejmé, že založení občanského sdružení není složitou záležitostí, je rychlé, administrativně jednoduché, ke sdružení není třeba velkého množství občanů a v neposlední řadě nepředstavuje prakticky žádné finanční náklady.

Je zajímavé srovnat, jak na svoji činnost a úspěšnost pohlížejí neziskové organizace po 20. letech svého působení v české společnosti. Zpočátku s entuziasmem zakládaná sdružení v řadě případů již neexistují. Na počátku 90. let se předpokládalo, že tyto neziskové organizace pevně zakotví v uspořádání československé a posléze české občanské společnosti, etablojí se a získají své pravidelné sponzory a mecenáše, budou, mimo jiné, finančně podporovány obcemi, protože jim významně pomáhají v práci s občany, tak jako je to obvyklé v zavedených demokraciích. K tomu však v České republice nedošlo a řada občanských sdružení zanikla, tzv. „spí“, tj. přestala vykonávat svoji činnost nebo bojuje o přežití.

3.2 Vymezení pojmů ochrana přírody a životní prostředí

Co si vlastně představit, nebo co znamená a co vše zahrnuje pojem ochrana přírody.

„Ochrana přírody je snahou po realizaci zásad účelného hospodaření s hmotami a silami přírody se zřetelem k potřebám a zájmům i pokolení budoucích a k zachování obrazu pokud možno neporušené přírody živé i neživé z důvodu veřejného blaha.“ Tuto definici zformuloval významný český přírodovědec Rudolf Maximovič, který se stal v Československu zakladatelem oboru ochrana přírody. V letech 1922 – 1948 působil jako generální konzervátor, což byla pozice nejvyššího představitele státní ochrany přírody. Z této definice vyplývají základní principy ochrany životního prostředí, a to: udržitelný hospodářský rozvoj, zachování přírody pro budoucí generace a ochrana přírody ve veřejném zájmu.

Z právního hlediska je pojem životní prostředí definován takto. *„Životní prostředí je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je*

*předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie“.*⁴

Tato definice zahrnuje jak konkrétní výčet složek životního prostředí, tak i obecné hledisko.

Jedním z cílů práce je ujasnit si principy a uspořádat postupy a utřídění jednotlivých kroků pro udržení dosud zachovaného zdravého a čistého životního prostředí, a to konkrétně jedné malé vesnice a jejího okolí na Českomoravské vysočině.

Život na venkově je bytostně spjat s přístupem k životnímu prostředí, k zemědělství a k lesům. Nic na tom nemění ani skutečnost, že řada malých vesnic byla přičleněna k větším městům a sama nejsou finančně soběstačná. V důsledku snadnějšího získání zaměstnání, dopravy do zaměstnání a snadnějšího bydlení mnoho mladých lidí odchází natrvalo z vesnic do měst. To ovšem neznamená, že se tato situace nemusí v budoucnu opět měnit, zejména v souvislosti s rozvojem informačních technologií, přesyceností ruchem městských aglomerací a návratem k přírodě. Činnost lidí na venkově ovlivňuje existenci celé společnosti a proto by společnost měla vytvářet pro venkov odpovídající podmínky.

Např. bývalý ministr životního prostředí a stávající senátor, profesor Bedřich Moldan uvádí dvě z důležitých priorit v ochraně životního prostředí: českou krajinu, která je naším společným dědictvím, a udržitelný rozvoj, který zdůrazňuje, že je třeba zachovat současné hodnoty přírodní a kulturní nejméně na současné úrovni. Jedná se o provázání hospodářského rozvoje, sociální spravedlnosti a starosti o kvalitu života s péčí o přírodu a přírodní zdroje.

Demokratický stát k tomu, aby dobře fungoval, potřebuje živou a aktivní účast svých občanů na správě věcí veřejných. Svobodné volby, právo na informace, svoboda projevu, to jsou základní podmínky demokracie. Tento proces také znamená, že vedle práva na informace a svobodu projevu stát aktivně podporuje dialog a šíření informací.

Pouhá deklarace a existence demokratických struktur v české společnosti nestačí, neznamená, že česká demokracie funguje. Aby se mohla rozvinout ve skutečnou demokracii, je třeba, aby došlo ke komunikaci těchto struktur s občany. Bez

⁴ §2 Zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zákona č.123/1998 Sb.

takovéhoto vztahu se občané k vládnoucím strukturám staví s nedůvěrou a ztrácejí pocit, že jde i o jejich věc. Kvalita rozhodování se zvyšuje v okamžiku, kdy volené orgány s občany diskutují a dávají jim prostor pro vyjadřování jejich názorů. Zkušenosti a znalosti občanů jsou velmi užitečným zdrojem a proto je žádoucí brát nápady a argumenty občanů vážně.

Živá demokracie je v zásadě úkolem pro všechny. Občané musí investovat čas a zajímat se o stav věcí kolem sebe, být ochotni vyhledávat a vstřebávat informace, formulovat a vyjadřovat své názory. Ale také se oprostít od sobeckého prosazování svých osobních zájmů a projevit ochotu alespoň trochu pracovat pro dobro společnosti. Volené orgány musí být ochotny naslouchat potřebám občanů, předvídat a plánovat dopředu, komunikovat se svými obyvateli, diskutovat o svých představách a plánech. Takový postoj vyžaduje transparentnost, znalost věci a připravenost odpovídat za svá rozhodnutí a jejich realizaci. Ovšem pokud, jako přidanou hodnotu, občané neprojevují zájem o to, co se kolem nich děje a aktivně nepřispívají ke kultivaci a rozhodování o veřejných záležitostech, pouhá existence demokratických struktur nestačí k tomu, aby demokracie fakticky fungovala.

Nikdo nepochybuje o tom, že Česká republika po roce 1989 buduje demokracii a je demokratickým státem. Zkušenosti a znalosti občanů jsou přínosným zdrojem informací pro rozhodování. Stále se postupně zvyšuje úroveň vzdělání, propojení se světem, technické podmínky pro získávání informací. Díky zapojení občanů do demokratických procesů se také zvyšuje jejich vliv na vlastní životní podmínky.

Neziskové nestátní organizace jsou významným prvkem při vytváření demokratické občanské společnosti. Občané se mohou tímto způsobem aktivně podílet na správě věcí veřejných. Existují i další právní formy neziskových organizací. Jsou to například nadace a nadační fondy, účelová zařízení církví či obecně prospěšné společnosti. Ovšem nejčastější právní formou nestátní neziskové organizace v České republice, a vlastně prakticky v celé střední a východní Evropě, jsou právě občanská sdružení. Právní definice občanského sdružení je obsažena v zákoně č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů, v platném znění, jak bylo již výše uvedeno.

3.3 Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí

Na tento zákon existují dva různé úhly pohledu. Na straně jedné se díky tomuto zákonu může veřejnost – jak sami občané, tak i občanská sdružení - lépe zapojovat do snah za zachování či zlepšení životního prostředí a podílet se větší mírou na správě věcí veřejných, což je jev pozitivní. Na straně druhé panuje obava z možného zneužití, a to k obchodním účelům.

Jedna část zákona o právu na informace o životním prostředí, a je to zřejmě nejdůležitější část zákona, upravuje možné důvody, kvůli kterým lze prolomit obchodní tajemství nebo naopak na straně druhé důvody vedoucí k odepření poskytnutí informace.

Před vydáním tohoto zákona bylo právo na informace o životním prostředí a jeho stavu sice zaručeno, a to v Listině základních práv a svobod (čl. 35 odst. 2 – právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí). I když bylo toto právo zaručeno, nebylo nikde upraveno, v důsledku čeho bylo obtížné se k těmto informacím dostat.

Než byl zákon o právu na informace o životním prostředí přijat v roce 1998 v České republice, byl již hojně využíván v zemích Evropské unie, kde se úspěšně osvědčil. Ovšem jen zřídka najdeme právo na informace o životním prostředí zakotvené v ústavách evropských států. Výjimku tvoří kromě ČR ještě Norsko a Slovensko. „*Toto ústavní právo evidentně souvisí s právem na informace , byť se týká jen stavu životního prostředí a stavu přírodních zdrojů*“.⁵

Za vznikem tohoto zákona stojí známý ekologický právník Petr Kužvart z Ateliéru pro životní prostředí, o.s., který jej vytvořil z norem jednotlivých evropských zemí. V červenci roku 1997 byl zákon o právu na informace o životním prostředí předložen Poslanecké sněmovně. Předložili jej poslanci Jaroslav Bašta (ČSSD), Václav Grulich (ČSSD) a Libor Ambrozek (KDU-ČSL). Vláda vyjádřila v srpnu nesouhlas

⁵ Gerloch, A. – Hřebejk, J. – Zoubek, V.: Ústavní systém České republiky, Prospektrum, 3. vyd., Praha 1999

s tímto zákonem. Do druhého čtení se zákon o právu na informace o životním prostředí dostal až v prosinci, a to o pouhých pár hlasů. Závěrečné hlasování se konalo v Poslanecké sněmovně 17. dubna 1998, pro schválení zákona zvedlo ruku 76 poslanců (pro byly poslanecké kluby: ČSSD, KDU-ČSL, KSČM, ODA) ze 137 přítomných poslanců. Proti se postavily poslanecké kluby ODS, US, SPR-RSČ. Senátem prošel zákon o právu na informace o životním prostředí bez větších problémů. Po podepsání prezidentem republiky vstoupil zákon v platnost 1.července 1998.

„Zákon o právu na informace o životním prostředí sjednocuje až dosud roztráštěnou a nejednotnou úpravu práva na tyto informace roztroušenou v řadě složkových zákonů“.⁶

Jedním z velice důležitých předpokladů, bez kterého by nemohl tento zákon vůbec vzniknout je princip veřejnosti správy.

Zákon upravuje:

podmínky výkonu práva na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů, jimiž disponují orgány státní správy a orgány územní samosprávy a jimi zřízené, řízené nebo pověřené právnické osoby:

„Přístup veřejnosti k informacím o stavu o životního prostředí a přírodních zdrojů, jež mají tyto orgány k dispozici, a stanoví základní podmínky, za nichž jsou takové informace zpřístupňovány“.⁷

To, co zákon upravuje a jaký má účel vychází z :

Listiny základních práv a svobod (čl. 35 odst.2),

dále také ze směrnice Rady Evropských společenství č. 90/313/EHS ze 7. června 1990 o volném přístupu k informacím o životním prostředí. Cílem směrnice je *„zajistit volný přístup k informacím o životním prostředí, jimiž disponují úřady, a jejich šíření a stanovit základní předpoklady, za nichž se mají takové informace zpřístupňovat.“⁸*

⁶ Kužvart, P. – Pazderka, S.: Právo na informace o životním prostředí, 2. vydání, Brno, Ekologický právní servis, 2000

⁷ §1 zákona č. 123/1998 Sb., v platném znění

⁸ Kužvart, P. – Pazderka, S.: Právo na informace o životním prostředí, 2. vydání, Brno, Ekologický právní servis, 2000

Aarhuská konvence – je to „úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí“. Podepsána byla v r. 1998.

Zákon o právu na informace „vychází z principu publicity správy a dává všem občanům právní nárok na přístup k informacím kromě těch, které jsou zákonem taxativně vyloučeny. Opačná koncepce vychází naopak z principu diskrétnosti správy a poskytuje občanům právní nárok na přístup k informacím jen tehdy, stanoví-li tak právní předpis, popř. povolení přístupu ponechává na volné úvaze správních činitelů. V totalitních režimech se přirozeně uplatňuje princip druhý.“⁹

„Obecně platí, že se zákon vztahuje pouze na orgány moci výkonné a na územní samosprávu. Povinnost zpřístupňovat informace podle tohoto zákona tudíž nemají soudy, zákonodárné orgány ani orgány uvedené v hlavě páté a šesté Ústavy (ČNB, NKÚ)“.¹⁰

Poskytování informací o životním prostředí soudy, zákonodárnyimi orgány, ČNB a NKÚ je upraveno ve zvláštních předpisech.

„Tento zákon tedy upravuje přístup veřejnosti k informacím o životním prostředí shromažďovaných a zpracovávaných na úřadech veřejné správy a na jimi řízených, zřízených nebo pověřených právnických osobách (ústavy, výzkumné ústavy, instituce, agentury atd.)“.¹¹

Pojem veřejnost byl vymezen jako jedna či více fyzických nebo právnických osob.

Co se rozumí pojmem životní prostředí? „Ve smyslu §2 zák. Č. 17/1992 Sb. Se jím rozumí vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje. Jeho složkami jsou zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie“.¹²

⁹ Hendrych, D. Et al.: Správní právo. Obecná část. 2. vyd., Praha, C H. Beck 1996, str. 317

¹⁰ Kužvart, P. – Pazderka, S.: Právo na informace o životním prostředí, 2. vydání, Brno, Ekologický právní servis, 2000

¹¹ Kužvart, P. – Pazderka, S.: Právo na informace o životním prostředí, 2. vydání, Brno, Ekologický právní servis, 2000

¹² Kužvart, P. – Pazderka, S.: Právo na informace o životním prostředí, 2. vydání, Brno, Ekologický právní servis, 2000

Paragraf 2 zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) informacemi o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů (dále jen „informace“) informace v písemné, obrazové nebo zvukové formě, na nosičích výpočetní techniky nebo v jiné technicky proveditelné formě, jež vypovídají zejména o:

1. stavu a vývoji životního prostředí, o příčinách a důsledcích tohoto stavu,
2. připravovaných činnostech, které by mohly vést ke změně stavu životního prostředí, a informace o opatřeních, jež podnikají úřady odpovědné za ochranu životního prostředí nebo jiné osoby při předcházení nebo nápravě poškození životního prostředí,
3. stavu vody, ovzduší, půdy, živých organismů a ekosystémů, dále informace o vlivech činností na životní prostředí, o látkách, hluku a záření do životního prostředí emitovaných a o důsledcích těchto emisí,
4. využívání přírodních zdrojů a jeho důsledcích na životní prostředí a rovněž údaje nezbytné pro vyhodnocování příčin a důsledků tohoto využívání a jeho vlivů na živé organismy a společnost,
5. vlivech staveb, činností, technologií a výrobků na životní prostředí,
6. správních řízeních ve věcech životního prostředí, posuzování vlivů na životní prostředí, peticích a stížnostech v těchto věcech a jejich vyřízení a rovněž informace obsažené v písemnostech týkajících se zvláště chráněných součástí přírody a dalších součástí životního prostředí chráněných podle zvláštních předpisů,
7. ekonomických a finančních analýzách použitých v rozhodování ve věcech životního prostředí, pokud byly pořízeny z veřejných prostředků,
8. mezinárodních, státních, regionálních a místních strategiích a programech, akčních plánech apod., jichž se Česká republika účastní a zprávách o jejich plnění,

9. mezinárodních závazcích týkajících se životního prostředí a o plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána,
10. zdrojích informací o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů;¹³

Žádost o poskytnutí informace:

Z této žádosti musí být jasné kdo ji podal a čeho se žádost týká.

Žadatel svou žádost o poskytnutí informace o životním prostředí nemusí nikterak odůvodňovat.

Žádost lze podat jakoukoli technicky proveditelnou formou:

- ústně
- písemně
- faxem
- telefonicky
- či jinou technicky proveditelnou formou

V případě, že žadatel podá žádost orgánu, který danou informací nedisponuje, je povinen tuto skutečnost sdělit žadateli, a to maximálně do 15 dnů od doby, kdy byla žádost obdržena. V případě proveditelnosti nasměruje žadatele ke správnému orgánu.

Příslušný orgán, který obdržel žádost, musí zpřístupnit informaci nejpozději do 30 dnů od obdržení žádosti. V případě zvláštních okolností je možné tuto lhůtu prodloužit na maximálně 60 dní. Ovšem orgán má povinnost v případě prodloužení lhůty informovat žadatele.

V současné době existuje informační agentura pro životní prostředí (CENIA), která má za svůj hlavní úkol poskytování a zajištění přístupu k informacím z oblasti životního prostředí. Tato agentura bude více rozvedena na nadcházejících stránkách.

Každý má právo nahlížet do listin a pořizovat si z nich výpisy nebo opisy. Každý má rovněž právo, je-li to provozně možné, na pořízení kopií listin. Informace se

¹³ zákon č. 123/1998 Sb., § 2

poskytují bezplatně, ale orgány poskytující informaci mohou požadovat náhradu nákladů spojených s pořízením kopie či poštovné apod.¹⁴

V tomto zákoně je také zakotvena „*povinnost podporovat osvětu, výchovu a vzdělávání široké veřejnosti v oblasti ochrany životního prostředí se zvláštním zaměřením na výchovu dětí a mládeže. Na tomto úkolu spolupracují Ministerstvo životního prostředí s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a dalšími ústředními orgány*“.¹⁵

Obecně žádosti nemusí být vyhověno v několika případech, a to pokud je v rozporu s předpisy:

- o skutečnostech utajovaných ve státním zájmu
- - „*utajovaná skutečnost je taková skutečnost, se kterou by neoprávněné nakládání mohlo způsobit újmu zájmům České republiky nebo zájmům, k jejichž ochraně se Česká republika zavázala, nebo by mohlo být pro tyto zájmy nevýhodné, a která je uvedena v seznamu utajovaných skutečností*“.¹⁶
- o ochraně osobnosti, o ochraně osobních či individuálních údajů
 - osobními údaji se myslí „*jakékoliv informace vztahující se k identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě, identifikovatelná osoba je každá osoba, jejíž totožnost může být přímo či nepřímo zjištěna, zejména za použití identifikačního čísla nebo jednoho či více znaků nebo projevů specifikovaných pro její fyzickou, fyziologickou, duševní, ekonomickou, kulturní nebo sociální totožnost*“.¹⁷
 - pojem osobní údaj lze spojovat jen s osobou fyzickou
- o ochraně duševního vlastnictví
- o ochraně obchodního tajemství
- - je na vůli podnikatele, které informace obchodního charakteru zveřejní či utají

Další důvody, kdy nelze žádosti vyhovět jsou uvedeny v § 8 zákona č. 123/1998 Sb.

¹⁴ zákon č. 123/1998 Sb. §10 odst. 2

¹⁵ zákon 123/1998 Sb. §13 odst. 2

¹⁶ Kužvart, P. – Pazderka, S.: Právo na informace o životním prostředí, 2. vydání, Brno, Ekologický právní servis, 2000

¹⁷ čl. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/EC ze dne 24.10.1995

3.4 Účastenství občanského sdružení v řízeních podle zvláštních právních předpisů upravujících řízení ve věcech životního prostředí

Na ustanovení § 27 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, který upravuje správní řízení před orgány státní správy, navazuje řada speciálních úprav účastenství ve zvláštních právních předpisech, zejména v oblasti práva životního prostředí. Některé z těchto předpisů umožňují účast ve správních řízeních některým právnickým osobám (nejčastěji občanským sdružením), jejichž činnost s předmětem těchto řízení souvisí. Protože však neexistuje jednotná úprava této možnosti pro celou oblast práva ochrany životního prostředí a protože zároveň některé úřady nemají přílišný zájem občanským sdružením jejich účast ve správních řízeních usnadňovat, vznikají v souvislosti s úpravou této oblasti poměrně často problematické situace a spory.

3.5 Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Z hlediska účasti veřejnosti (občanských sdružení) ve správních řízeních je nejvýznamnějším a nejčastěji užívaným předpisem zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Podle § 70 tohoto zákona může občanské sdružení, jehož hlavním cílem podle stanov je ochrana přírody a krajiny (nebo jeho místně příslušná jednotka, která má právní subjektivitu), požádat kterýkoliv orgán státní správy, aby ji předem informoval o všech zásazích a jím zahajovaných řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny. V praxi bývají vzhledem k rozdělení kompetencí mezi jednotlivé správní orgány nejčastějšími adresáty takovýchto žádostí pověřené obecní úřady obcí s rozšířenou působností, stavební úřady, krajské úřady a správy národních parků a chráněných krajinných oblastí.

Podle úpravy účinné od 28. 4. 2004 (zákon č. 218/2004 Sb.) je žádost podle § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb. platná 1 rok a musí být místně a věcně specifikovaná. Není tedy možné podávat zcela obecné „generální“ žádosti (což byla běžná praxe před citovanou novelou) a je důležité evidovat datum podání žádosti. Jako „věcná specifikace“ by mělo postačit vymezení typu správních řízení, o která má

sdužení zájem (buď obsahově - např. řízení o kácení dřevin, řízení týkající se dopravních staveb - nebo podle příslušných ustanovení právních předpisů). Jako místní specifikace pak například území obce či chráněné krajinné oblasti (nebo jejich část), případně i „celý obvod místní příslušnosti správního orgánu“.

Na základě podané žádosti jsou správní orgány povinny sdužení vždy informovat o tom, že na něčí návrh či z vlastního podnětu zahajují správní řízení, které by mohlo ovlivnit zájmy ochrany přírody a krajiny (nejedná se tedy pouze o řízení, vedená podle samotného zákona č. 114/1992 Sb.). Pokud se chce sdužení řízení účastnit, musí to příslušnému správnímu orgánu písemně oznámit do 8 dnů od data, kdy bylo informováno o zahájení řízení.

K naplnění „informační povinnosti“ správního orgánu stačí, pokud je informace o zahájení řízení zveřejněna na úřední desce příslušného správního orgánu a současně způsobem umožňujícím dálkový přístup, tedy na internetu.

V tomto případě se musí občanské sdužení do řízení přihlásit do 8 dnů od zveřejnění informace na úřední desce.

Účastníkem řízení se podle zákona o ochraně přírody a krajiny (konkrétně jde o §71 odst. 3) stávají i obce, jestliže se řízení týká jejich územního obvodu.

3.6 Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon

Účastenství v řízeních také upravuje zákon č. 254/2001 Sb., o vodách. I podle tohoto zákona jsou účastníky řízení o jím upravených věcech (tzv. vodoprávní řízení) obce, v jejichž územním obvodu může rozhodnutím vodoprávního úřadu dojít k ovlivnění vodních poměrů nebo životního prostředí (§ 115 odst. 3). Dále se podle § 115 odst. 6 a 7 zákona může stát účastníkem vodoprávního řízení občanské sdužení, jehož cílem je podle jeho stanov ochrana životního prostředí, pokud požádá vodoprávní úřad o poskytování informací o zahajování těchto řízení a do 8 dnů od obdržení informace se do řízení přihlásí. Také v tomto případě musí být žádost sdužení „co do předmětu a místa řízení specifikována“. Rozdíl oproti úpravě účasti občanských sdužení v zákonu

č. 114/1992 Sb. spočívá v tom, že podle § 115 vodního zákona se sdružení mohou účastnit výlučně řízení vedených podle tohoto zákona, zatímco § 70 zákona o ochraně přírody se vztahuje i na další typy řízení, např. podle stavebního zákona.

3.7 Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) upravuje několik typů správních řízení a dalších postupů souvisejících se stavební či jinou obdobnou činností, které mohou mít větší či menší vliv na ochranu životního prostředí. Jde konkrétně o:

- územní řízení,
- zjednodušené územní řízení,
- územní souhlas,
- ohlášení,
- stavební řízení,
- zkrácené stavební řízení,
- oznámení o užívání stavby,
- kolaudační souhlas,
- odstraňování staveb.

Z hlediska ochrany životního prostředí, životních podmínek či kulturních památek mají největší význam řízení územní a stavební.

Stavební zákon v § 85 stanoví, že **účastníky územního řízení** jsou:

- žadatel,
- obec,
- vlastník pozemku,

- osoby, jejichž vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám anebo sousedním pozemkům a stavbám na nich může být územním rozhodnutím přímo dotčeno,
- ten, komu toto postavení přiznává zvláštní zákon (sem řadíme i občanská sdružení)
- společenství vlastníků bytových jednotek.

Paragraf 85 zákona výslovně z územního řízení vylučuje nájemce bytů a nebytových prostor.

Stavební zákon také vymezuje okruh účastníků stavebního řízení, a to v § 109.

Účastníky stavebního řízení tedy jsou:

- stavebník,
- vlastník stavby, na které má být provedena změna,
- vlastník pozemku, kde se provádí změna,
- vlastník stavby na pozemku, kde se provádí změna,
- vlastník sousedního pozemku,
- ten, kdo má sousednímu pozemku právo odpovídající věcnému břemenu,
- společenství vlastníků

Naopak § 109 odst. 2 zákona vylučuje ze stavebního řízení, stejně jako § 85, nájemce bytů a nebytových prostor.

Dotčeným vlastníkem sousedních pozemků a sousedních staveb není pouze vlastník, jenž má společnou hranici s pozemkem, na kterém se umísťuje či povoluje stavba. Od účinnosti nálezu Ústavního soudu (publikovaného pod č. 96/2000 Sb.) je nezpochybnitelné, že okruh účastníků musí stavební úřad vymezit vždy individuálně pro konkrétní řízení s ohledem na charakter záměru a jeho možný dopad na vlastnická práva širšího okruhu dotčených vlastníků. Navíc stavební zákon jako jednu z podmínek pro vedení zjednodušeného územního řízení speciálně vyžaduje souhlas dotčených vlastníků pozemků, kteří mají společnou hranici s pozemkem, který je předmětem územního řízení (§95 odst. 1 písm. d). Je proto logické dovozovat, že sousedními pozemky se

rozumí také pozemky vzdálenější, jež bezprostředně nehraničí s pozemky, na nichž se stavba umísťuje, příp. povoluje.

Samostatným problémem nového stavebního zákona se pravděpodobně ukáže umísťování a povolování staveb mimo tradiční správní řízení. Tak lze např. umístit stavbu územním souhlasem (§96), povolit stavbu ohláškou (§ 104 a násl.) nebo certifikátem autorizovaného inspektora (§ 117). Ani tyto postupy nejsou sice vyjmuty z režimu obecného procesního předpisu – správního řádu, nicméně prostor pro uplatnění námitek, příp. opravných prostředků je dotčeným osobám značně zužován. V těchto případech totiž stavební úřad neoznamuje zahájení řízení, čímž se snižuje informovanost dotčených osob a výsledkem řízení často není vydání formálního rozhodnutí, ale konstitutivní akt povolení nastává fikcí nečinnosti úřadu. Nicméně materiálně nepochybně o rozhodnutí jde, neboť se tímto aktem zakládají, mění nebo ruší práva nebo povinnosti. Je-li vydáno rozhodnutí, měla by také existovat možnost odvolání. Podle § 81 správního řádu totiž může účastník proti rozhodnutí podat odvolání, pokud zákon nestanoví jinak. Stavební zákon v případech těchto aktů odvolání nevyklučuje. Proto zastáváme názor, že odvolání je možné, či dokonce nutné k tomu, aby účastník vyčerpal všechny opravné prostředky. Lze však očekávat, že úřady budou tato odvolání paušálně zamítat jako nepřijatelná.

Územního řízení se mohou rovněž účastnit občanská sdružení, a to za splnění podmínek, uvedených v § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (viz výše), nebo podmínek podle § 23 odst. 9 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Z hlediska stavebního zákona jde totiž o případy, kdy určitému subjektu přiznává postavení účastníka zvláštní zákon (stavební zákon v této souvislosti v poznámce pod čarou výslovně odkazuje na § 70 zákona č. 114/1992 Sb.).

Stavební zákon a správní řád upravuje kromě uvedených řízení rovněž postup pro vydávání územně plánovací dokumentace (ÚPD). Ta se vydává jako tzv. opatření obecné povahy podle správního řádu. Územně plánovací dokumentace, kterou tvoří Zásady územního rozvoje, územní plán obce a regulační plán, je podkladem pro vydání územního rozhodnutí. V případě existence platného územního plánu tedy nelze vydat územní rozhodnutí, které by např. povolovalo umístění stavby nepřijatelné z

hlediska územního plánu. V takovém případě nesmí být vydáno rozhodnutí o umístění stavby nebo musí být provedena změna územního plánu. Pokud obec nemá územní plán, nelze umístit stavbu mimo zastavěné území obce (§ 18 odst. 5 ve spojení s § 2 odst. 1 písm. d).

Každý může podat připomínku k územně plánovací dokumentaci ve lhůtách stanovených stavebním zákonem. Námitky, o kterých musí být rozhodnuto a jejichž odůvodnění se stává součástí odůvodnění ÚPD, mohou podle typu ÚPD podávat zástupce veřejnosti, obec a dotčení vlastníci. Institut zástupce veřejnosti (§ 23 stavebního zákona) do určité míry posiluje účast veřejnosti. Zástupce veřejnosti totiž může na základě věcně shodných připomínek určitého počtu občanů uplatnit námitku proti ÚPD. Mezi „připomínkou“ uplatněnou občany a „námitkou“ uplatněnou tímto zástupcem je přitom zásadní rozdíl, neboť připomínka se pouze vyhodnocuje v odůvodnění rozhodnutí ÚPD, kdežto o námitce je nutno rozhodnout a proti rozhodnutí se lze odvolat. Zástupcem veřejnosti může být i právnická osoba, např. občanské sdružení.

Stavební zákon upravuje ještě tzv. Politiku územního rozvoje (v podstatě celostátní územní plán), kterou nepovažuje za územně plánovací dokumentaci, nicméně stanoví, že její obsah je závazný pro ostatní podřízené ÚPD. K politice fakticky nelze vznést námitky, ale pouze připomínkovat ve lhůtě 90 dnů.

3.8 CENIA

Jedná se o zkratku pro českou informační agenturu pro životní prostředí zřízenou Ministerstvem životního prostředí.

Po vzniku Ministerstva životního prostředí v lednu 1990 bylo vytvořeno Centrum ekologických informací (CEI), jehož hlavním úkolem bylo vytvářet Jednotný informační systém o životním prostředí v České republice. Jeho hlavní činností bylo vytváření Ročenky životního prostředí.

CEI fungovalo 2 roky, poté v roce 1992 bylo přetvořeno na Český ekologický ústav (ČEÚ), původní úkol zůstal, tj. vytvářet jednotný informační systém o životním prostředí v České republice. ČEÚ byl ještě obohacen o další úkoly, a to:

- ekologická výchova a osvěta
- dobrovolné nástroje ochrany životního prostředí
- ekonomika životního prostředí
- posuzování vlivů na životní prostředí
- ekologická rizika a další problémy

V roce 2005 Ministerstvo životního prostředí rozhodlo o přeměně ČEÚ na nynější Českou informační agenturu životního prostředí (CENIA). Tato agentura je státní příspěvkovou organizací spadající pod Ministerstvo životního prostředí. Zatímco hlavním úkolem jak CEI, tak i ČEÚ bylo vytváření jednotného informačního systému o životním prostředí, má agentura CENIA hlavní úkol poskytování a zajištění přístupu k informacím z oblasti životního prostředí všem občanům České republiky v souladu s platným zákonem č. 123/1998 SB., o právu na informace o životním prostředí.

V roce 2005 Ministerstvo životního prostředí dále ustanovilo agenturu CENIA jako provozovatele Centrální ohlašovny Ministerstva životního prostředí.

Centrální ohlašovna plní dvě základní funkce:

- a) je komunikačním rozhraním mezi ohlašovatelí, tedy subjekty, které musí ze zákona plnit ohlašovací povinnost, která se týká oblasti životního prostředí (jedná se o zemědělství či průmysl) a ověřovateli hlášení. Ověřovateli jsou instituce či orgány státní správy, které jsou pověřeny kontrolou daných údajů (krajské úřady, obce, magistráty, apod.),
- b) je také informačním systémem, disponuje hlášeními od ohlašovatelů, eviduje je, vytváří databázi a následně tato hlášení poskytuje příslušným ověřovatelům.

Nyní, kdy se stále více využívají a zapojují informační technologie do veřejné správy, lze posílat hlášení v elektronické podobě na příslušnou elektronickou adresu. Tímto způsobem se tento proces podávání hlášení nejen velice zjednodušuje, ale také časově zkracuje. Tudíž lze mluvit o zefektivnění celého procesu.

3.9 EIA

Zkratka EIA je v České republice běžně používána. Vychází z anglických slov „Environmental Impact Assessment“. V češtině tato zkratka znamená „**posuzování vlivů na životní prostředí**“. Pomocí EIA se hodnotí podávané projekty. Proces EIA slouží k prověření, jaký bude mít daný projekt v případě jeho realizace a provozu dopad na životní prostředí a veřejné zdraví.

Proces EIA je v České republice **upraven zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí**, v platném znění. V příloze č. 1 tohoto zákona je stanoveno, pro jaké projekty je povinné, aby prošly procesem EIA (např. komunikace, výrobní haly atd.).

EIA se provádí vždy před započítím realizace daného projektu. Na základě závěru procesu EIA rozhoduje příslušný úřad (může to být např. stavební úřad) o umístění stavby, tedy o realizaci či zamítnutí projektu. Není možné, aby úřad rozhodl, aniž by byl vyhotoven závěr.

Každý občan má možnost se přímo podílet na spolurozhodování o budoucím využití území. Pokud je projekt v procesu EIA, má každý možnost získávat o projektu informace a zároveň vyjádřit vlastní názor, obavy, připomínky ohledně dopadu daného projektu na životní prostředí.

Účast veřejnosti je zde pouze konzultativní, kdy každý má právo se v zákonem stanovené lhůtě vyjádřit k jednotlivým dokumentům vypracovaným v rámci procesu EIA – oznámení, dokumentace, posudek, včetně účasti na veřejném projednání.

Zákon o EIA zároveň obsahuje ustanovení umožňující účast veřejnosti ve správních řízeních, které na proces EIA navazují. Ve svém § 23 odst. 9 stanoví, že místně příslušná jednotka občanského sdružení nebo obecně prospěšné společnosti, jejímž předmětem činnosti je ochrana veřejných zájmů, nebo obec dotčená záměrem, se stává účastníkem řízení o povolení záměru, posuzovaného v procesu EIA, podle

zvláštních právních předpisů (například podle stavebního zákona) za splnění následujících podmínek:

- obec nebo občanské sdružení podaly ve stanovené lhůtě písemné vyjádření alespoň k jednomu z podkladů, které jsou v rámci procesu EIA zveřejňovány (k oznámení o záměru, dokumentaci nebo posudku),
- příslušný „úřad EIA“ ve svém stanovisku uvedl, že toto vyjádření zcela nebo zčásti do svého stanoviska zahrnul,
- správní úřad rozhodující v navazujícím řízení nerozhodl, že veřejné zájmy, které občanské sdružení hájí, nejsou v navazujícím řízení dotčeny.

Podmínkou účasti sdružení v navazujících řízeních je přitom splnění všech tří uvedených podmínek. Je zřejmé, že pouze splnění první z nich záleží na aktivitě sdružení. Ostatní jsou závislé na rozhodnutí příslušného orgánu.

Aby účast občanů v procesu EIA byla co nejvíce efektivní, je potřeba zaměřit svou činnost na:

- dodržování zákonem stanovených lhůt k písemnému vyjádření
- zapojit se do EIA od samého počátku
- své připomínky formulovat jasně a jednoznačně
- přidat se a spojit s lidmi, kteří zastávají stejný postoj, názor

Pokud se účastní EIA „občanské sdružení“, existuje širší možnost být účastníkem při dalším schvalování projektu.

Informace o připravovaných projektech, které jsou v procesu EIA lze získat sledováním podaných a projednávaných dokumentací k investičním záměrům na odborech územního plánování, resp. stavebních úřadech (nespornou výhodou je předstih). Informace o zahájení územního řízení poskytuje např. stavební úřad. Spolehlivý a aktuální zdroj o probíhajících procesech EIA lze nalézt na internetové adrese: www.ceu.cz .

Jaké strany vstupují do procesu EIA:

- **Oznamovatel** – právnická či fyzická osoba, která hodlá realizovat projekt
- **Zpracovatel dokumentace** – jedná se o odborníka, který je držitelem autorizace dle zákona (zpracování dokumentace zadává a hradí oznamovatel)
- **Zpracovatel posudku** – hodnotí jak kvalitu, tak úplnost dokumentace, je vybírán příslušným úřadem pro posuzování
- **Příslušný úřad pro posuzování** – ministerstvo životního prostředí nebo krajský úřad
- **Dotčené správní úřady** – seznam pro konkrétní EIA sestavuje příslušný úřad pro posuzování
- **Dotčené územní samosprávné celky** – území kraje či obce, které by bylo realizací projektu ovlivněno
- **Veřejnost** – do EIA se může zapojit každá fyzická i právnická osoba, nezávisle na místě bydliště, dále nevládní neziskové organizace, tedy i občanská sdružení, nezávisle na místě působnosti

Proces EIA se dá sumarizovat do **devíti kroků**:

- 1) **Oznámení** – je zahajovacím krokem procesu EIA, oznamovatel zpracuje oznámení a předá ho příslušnému úřadu k posouzení.
- 2) **Zjišťovací řízení** – příslušný úřad pro posuzování rozešle oznámení všem dotčeným úřadům, samosprávným celkům, ty mají za úkol zveřejnit oznámení. Každý má právo se k oznámení písemně vyjádřit, a to do 20 dnů od zveřejnění oznámení.
- 3) **Závěr zjišťovacího řízení** – se zpracovává na základě oznámení a k němu přijatých vyjádření a připomínek. V závěru se stanoví, zda je nutné projekt dále posuzovat podle zákona a v jakém rozsahu. Součástí závěru je i vypořádání všech došlých připomínek.

- 4) **Zpracování dokumentace** – je to dokumentace o posuzovaném projektu, jaké bude mít vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví. Dokumentaci zpracovává odborník.
- 5) **Vyjádření k dokumentaci** – příslušný úřad rozešle dokumentaci všem dotčeným územně samosprávným celkům k vyjádření a zveřejní informaci, kdy a kde je možné do dokumentace nahlížet. Písemné vyjádření k dokumentaci může zaslat každý ve lhůtě do 30 dnů od zveřejnění. Vyjádření jsou podkladem pro zpracování posudku.
- 6) **Posudek** – slouží pro zajištění kontroly kvality a úplnosti dokumentace.
- 7) **Veřejné projednání** – informace o veřejném projednávání musí být zveřejněna minimálně 5 dní předem. Zde naposledy v průběhu EIA se může každý vyjádřit k projektu, a to jako jednotlivec či právnická osoba, tedy i občanské sdružení. Projednává se jak dokumentace, tak posudek. Vyjádření a připomínky během veřejného projednání slouží jako podklad ke zpracování závěrečného stanoviska.
- 8) **Závěrečné stanovisko** – stanovisko se opět rozesílá všem dotčeným územním samosprávným celkům.
- 9) **Zohlednění procesu EIA v dalších povolovacích řízeních** – bez závěrečného stanoviska procesu EIA nelze projekt schválit. Na druhé straně schvalující orgán, který rozhoduje o přijetí projektu, nemusí brát závěry EIA v potaz – své rozhodnutí musí zdůvodnit.

3.10 SEA

Procesu EIA ještě předchází SEA (Strategic Environmental Assessment). Jedná se o posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí. SEA je povinná pro plány, programy na celostátní, regionální a obecní úrovni. SEA umožňuje zohlednit dopady na životní prostředí již při zpracování plánů na budoucí využití území. Tedy dříve, než jsou navrhovány konkrétní projekty. Např. má – li obec platný územní plán, ve kterém jsou navrhovány změny, které by mohly mít dopad do životního prostředí, jsou tyto navrhované změny při jejich pořizování zařazeny do projednání v režimu SEA, aby byla dostatečně posouzena z pohledu životního prostředí oprávněnost jejich pořízení. Pokud

se při projednávání SEA prokáže, že navrhovaná změna by měla negativní vliv na životní prostředí, některý z tzv. dotčených orgánů státní správy (např. orgán životního prostředí, dopravy, hygienická stanice, hasičský sbor apod.) dá negativní stanovisko k navrhované změně, změna se nepořídí. Projednávání SEA je tedy důležitým prvkem ochrany životního prostředí.

3. 11 Zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů EU

3.11.1 Právní základ pro účast veřejnosti v EU, historický vývoj

Zapojení veřejnosti do rozhodování a přístup k informacím se **poprvé staly součástí evropského práva v roce 1990**, kdy byla přijata **Směrnice o přístupu k informacím o životním prostředí** (nyní platí nová Směrnice 2003/4/ES). Také v dalších několika směrnicích z 90. let týkajících se především životního prostředí byl zakotven požadavek na zapojení veřejnosti - např. ve **Směrnici o EIA, Směrnici o SEA, Rámcové směrnici o vodách** či **Směrnici o IPPC**. Významné pak bylo přijetí **Aarhuské úmluvy**. Ustanovení směrnic musí mít ve svém právu zakotveny také všechny členské země EU.

Spolupráci s nevládními organizacemi zmiňuje **Maastrichtská smlouva** z roku 1992.

Na **konci 90. let** zahájila Evropská komise **diskuse o zlepšení vztahů s veřejností a nevládními organizacemi**.

V roce **1997** Evropská komise schválila dokument **Podpora role dobrovolnických organizací a nadací v Evropě** (Promoting the role of voluntary organisations and foundations in Europe).

V roce **1998** byla přijata **Aarhuská úmluva - Úmluva Evropské hospodářské komise OSN o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v otázkách životního prostředí**, kterou jménem EU podepsala i Evropská komise.

Aarhuská úmluva byla přijata za účelem zlepšení informovanosti veřejnosti. Podle Aarhuské úmluvy má každý právo získat informace o stavu životního prostředí a jeho dopadu na lidské zdraví. Důraz je přitom kladen na aktivní přístup veřejné správy v poskytování informací, a to v uživatelsky srozumitelné a přístupné formě, s maximálním využitím nových informačních technologií. Není stanoven postup pro zapojování veřejnosti, ale jako minimum je vyžadováno účinné oznamování, přiměřené poskytování potřebných informací a zavedení vhodných postupů pro zapojení veřejnosti do rozhodování a pro zohlednění jejich připomínek. Úmluva také zajišťuje veřejnosti soudní ochranu při odepření práva na informace a práva na účast na rozhodování.¹⁸

Na základě podpisu Aarhuské úmluvy pak byly přijaty některé nové či novelizované směrnice. Vedle výše zmíněné Směrnice č. 2003/4 o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí to byla Směrnice 2003/35/EC o účasti veřejnosti při tvorbě různých plánů a programů, které se vztahují k životnímu prostředí. Tato směrnice doplňuje a uvádí do souladu s Aarhuskou úmluvou oblast účasti veřejnosti a přístupu k právní ochraně ve Směrnici 85/337 o hodnocení vlivu projektů na životní prostředí (EIA) a ve Směrnici 96/61 o integrované kontrole znečištění způsobené průmyslovými zařízeními (IPPC).

3.11.2 Principy zapojování veřejnosti

Obecné principy zapojování veřejnosti je možné shrnout do bodů, které vycházejí z **Aarhuské úmluvy** a z dokumentu „**Všeobecné principy a minimální standardy pro konzultace Komise se zainteresovanými stranami**“.

Principy:

Definují prostředí, ve kterém konzultace probíhají. Jsou to **spoluúčast (participace), otevřenost a odpovědnost, efektivnost a souvislost (konzistence).**

Minimální standardy:

- Jasnost obsahu diskuse a všech materiálů.

¹⁸ <http://www.ucastverejnosti.cz/cz/>

- Definování cílových skupin před zahájením konzultace a zajištění, že tyto mají příležitost se vyjádřit.
- Zveřejnění a publikace - komunikační kanály by měly vycházet z potřeb všech zainteresovaných skupin.
- Stanovení časového limitu konzultace. (Alespoň 8 týdnů pro zaslání písemných připomínek, veřejné projednání oznámit alespoň 21 dní předem.)
- Potvrzení přijetí připomínek a zpětná vazba.

Na evropské úrovni je participativní demokracie kombinací tzv. sociálního a občanského dialogu. Tyto dva druhy dialogu zapojují občanskou společnost a poskytují jí příležitost ovlivnit rozhodování.

3.11.3 Evropský sociální a občanský dialog

Participativní demokracie umožňuje lidem a organizované občanské společnosti, aby se formálně (více či méně) účastnili a ovlivnili vládní aktivity. V porovnání s volbami, které se konají jednou za čas (= zastupitelská demokracie), tak má občanská společnost permanentní kontrolu nad svými zvolenými zástupci. Formy účasti se využívají v různých stupních procesů tvořících politiku. Prvním krokem je účast při sestavení politického programu pomocí veřejných konzultací nebo veřejných slyšení, i když závazná rozhodnutí jsou učiněna volenými orgány. Dalším krokem je účast na implementaci a hodnocení dopadů politik. Taková diskuse může přispět ke vzniku nových myšlenek, může poskytnout odborné znalosti a sladit názory a obavy různých aktérů.

3. 11.4 Účast veřejnosti na rozhodování v EU

Větší pozornost otázce zapojování veřejnosti a občanských organizací do rozhodovacích procesů v EU věnuje Evropská unie od konce 90. let. Základem pro účast veřejnosti na dění v EU se stal **princip partnerství** a **veřejné konzultace**. Účast veřejnosti je dnes zmiňována i v řadě evropských dokumentů, které regulují oblasti zdánlivě vyhrazené odborníkům.

Evropská komise vyžaduje také od členských států EU, aby do přípravy různých strategických dokumentů (jedná se o různé národní akční plány, národní programové dokumenty - tedy dokumenty, které národní státy následně předkládají Evropské komisi - například Národní rozvojový plán atd.) byla zapojena i veřejnost. Účast veřejnosti je požadována i v dalších oblastech. (regionální kohezní politika – Strukturální fondy, Fond soudržnosti - atd.)

4. Občanské sdružení jako partner místní samosprávy

Pro příklad spolupráce občanských sdružení a Úřadu městské části Praha 12 poslouží projekt, který se uskutečnil v roce 2003.

Projekt se týkal vybudování naučné stezky v Modřanské rokli. Zcela přesně byl tento projekt nazván „*Partnerství pro stezku – Zaostrěno na Modřanskou rokli*“. Tento projekt není jednorázový, ale má dlouhodobý charakter.

Předkladatelem tohoto projektu byla ZO ČSOP Koniklec. Hlavním aktérem, který se účastnil projektu byla městská část Praha 12.

4.1 Další účastníci projektu

4.1.1 ZO ČSOP Koniklec

Celým názvem Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Koniklec je občanským sdružením, které se hlavně zabývá prací s dětmi a praktickou ochranou přírody.

Koniklec je součástí občanského sdružení Český svaz ochránců přírody (dále jen ČSOP), jehož členy spojuje zájem v oblasti ochrany přírody a životního prostředí. Činnost ČSOP je velice rozmanitá, zahrnuje péči o přírodní cenná území, provádění přírodovědných průzkumů a mapování, zachování druhového bohatství živočichů a rostlin na území České republiky, práce s dětmi a mládeží, vzdělávání a osvěta veřejnosti, rozhodování ve správních řízeních, ochrana kulturních památek atd. ČSOP čítá okolo 9 000 členů. Sdružení v minulém roce oslavilo již 30. výročí svého vzniku.

ČSOP se odlišuje od většiny podobně ekologicky zaměřených organizací tím, že svou činnost provozuje zejména prostřednictvím základních organizací a dobrovolníků. Základních organizací (ZO) je v České republice okolo 350. ZO mají vlastní právní subjektivitu a vlastní statutární orgány.

4.1.2 Stromy, sdružení pro životní prostředí

Toto sdružení je neziskovou organizací, která se zabývá ochranou přírody a krajiny a kultivací životního prostředí na komunální úrovni. Svou činnost provádí především vytvářením různých projektů, do kterých se může zapojit i veřejnost.

4.1.3 Proxima sociale

Občanské sdružení, jehož hlavním smyslem činnosti je zvýšit kvalitu života občanů a pomoci jim překlenout nepříznivé životní situace. Svou činnost zaměřuje především na Prahu 11, 12, 13.¹⁹

Pomoc poskytuje zejména :

- mladistvým pachatelům trestné činnosti, kteří se dostali do obtížné životní situace
- matkám s dětmi, které ztratily domov,
- nezaměstnaným
- neorganizovaným dětem a mládeži,
- občanům, kteří potřebují sociálně právní poradenství.

4.1.4 Občanské sdružení Pro lidi

Vznik projektu souvisí se zájmem ZO ČSOP Koniklec, která mapovala lokality pro svou činnost. Z jejího zkoumání vyšla vítězně městská část Praha 12, konkrétně dominantu městské části v podobě přírodní památky Modřanská rokle. Zkoumaná oblast se ukázala jako velmi vhodná pro svůj charakteristický krajinný ráz a lokalizaci. Modřanská rokle je přírodně i turisticky zajímavá lokalita ovlivňující značnou část zde žijících Pražanů. Dále se podařilo rozvinout spolupráci s městskou částí a dalšími občanskými sdruženími. Poté došlo k podrobnějším jednáním a dalšímu rozpracování projektu. V neposlední řadě přispěla k realizaci projektu skutečnost, že do té doby neexistovala žádná koordinovaná skupina, která by se o Modřanskou rokli zajímala, což

¹⁹ Viz. <http://www.proximasociale.cz/>

se na této lokalitě značně projevilo. Za běžnou správu lokality odpovídá odbor ochrany prostředí Magistrátu hl.m. Prahy.

4.2 Popis a cíle projektu

Jedním z hlavních cílů projektu byla průběžná údržba a úklid lokality a přilehlého okolí. Projekt se realizoval, mimo jiné, ve spolupráci s občanským sdružením Pro lidi, které organizovalo dvakrát ročně velké úklidy.

Realizací projektu došlo k:

- a) Upravení přístupových zón do Modřanské rokle, na kterých se značnou měrou podepsal čas
- b) Zrekonstruování či výstavbě odpočinkových míst na některých vhodných místech
- c) Kontrolování, zda se dodržují předpisy o ochraně přírody
- d) Vybudování značení a naučné stesky Modřanskou roklí
- e) Vytvoření cyklostezky a následné propojení s celopražskými cyklostezkami
- f) Dalším dílčím aktivitám, které vzešly z komunikace mezi jednotlivými subjekty a veřejností
- g) Instalaci vyšších laviček pro seniory, kteří jsou pohybově omezeni

Městská část Praha 12 v tomto projektu vystupovala jako hlavní sponzor projektu, dalšími sponzory byli různí podnikatelé a podnikatelské společnosti podporující rozličné akce konající se na území městské části.

Předpokládaným výsledkem bylo viditelné zlepšení životního prostředí, ale i oživení Modřanské rokle, čímž by se měl zvyšovat zájem o lokalitu obecně.

4.3 Přínosy

1. Enviromentální

- mapování a likvidace černých skládek
- zvýšení biodiverzity, oprava inventáře
- monitorování znečištění vody z okolních sídel
- mírnění negativních prvků turismu

2. Ekonomické

- zvýšení atraktivity místa
- získání finančních prostředků ze zdrojů mimo rozpočet městské části

3. Sociální

- ekovýchovné programy pro děti základních škol a zapojení při realizaci projektu
- vzájemná spolupráce subjektů s podobnou, ale i různorodou činností i zapojení jednotlivců z blízkého i vzdálenějšího okolí
- zpřístupnění lokality i seniorům s horší pohyblivostí

V době vzniku tohoto projektu probíhala v městské části paralelní aktivita pod názvem „Partnerství pro Prahu 12“, která měla za cíl sjednotit postup neziskových organizací prozatím v sociálním sektoru a dále se rozšiřovat. Tato skutečnost značně pomohla k realizaci projektu.

S odstupem času lze konstatovat, že celkový stav Modřanské rokli se znatelně zlepšil. Úklidy perfektně fungují a je to na lokalitě vidět. Tento projekt se u veřejnosti setkal s velmi pozitivním ohlasem, nyní je zájem o Modřanskou rokli mezi občany daleko větší než před začátkem projektu. Projekt tedy splnil očekávání. Je nepochybně dobrým příkladem spolupráce občanských sdružení s městskou částí. „Partnerství pro Prahu 12“ se dále rozrůstá a dnes obsahuje i další neziskové organizace, které se především zajímají o životní prostředí a ochranu přírody.

Dalším dobrým příkladem spolupráce je každoroční jarní úklid prováděný v Modřanské rokli, případně v jiných lokalitách Prahy 12. Dochází také k partnerství městské části s neziskovými organizacemi v projektech v oblasti životního prostředí,

kde podmínky pro podání žádostí o grant takové partnerství vyžadují a je třeba konstatovat, že v řadě případů jde o úspěšné získání finančních prostředků, namátkou lze jmenovat projekt Neleníme v zeleni, kdy bylo v lese Kamýk vybudováno hřiště s přírodními prvky pro děti různých věkových kategorií, spolupráce na organizaci a programu na každoroční oslavě Dne Země, projekt úprav okolí Základní školy v Písnické ulici atd.

5. Občanské sdružení „ Společnost Vlášence – Drbohlavy“

5.1 Společnost Vlášence – Drbohlavy

Prvotním impulsem ke vzniku tohoto sdružení bylo stavební řízení ohledně výstavby rodinného domu a u něj přilehlé větrné elektrárny. V době, kdy se vedlo územní řízení ještě Společnost Vlášence – Drbohlavy (dále jen Společnost) neexistovala. Nejprve se jednotliví občané účastnili územního řízení individuálně, nezávisle na sobě. K jejich připomínkám proti instalaci větrné elektrárny stavební úřad vedoucí řízení nikterak nepřihlédl a nevzal v potaz ani názor hygieničky v tom smyslu, že hlučnost otáčející se vrtule zřejmě sice nepřesáhne povolenou výši, nicméně pravděpodobně bude obtěžujícím prvkem pro své okolí. Územní řízení skončilo ve prospěch investora, tedy územní rozhodnutí bylo vydáno. Ovšem v době, kdy investor chtěl zahájit stavební řízení, již Společnost existovala a přihlásila se na stavebním úřadě za účastníka řízení. Investor od svého stavebního záměru odstoupil a do dnešního dne nebylo se stavbou započato, i když nelze samozřejmě prokázat, že se tak stalo na základě účasti Společnosti v řízení.

Vznik Společnosti je spojen s negativní politikou, kterou ze začátku zastávala. Společnost se přihlásila na stavebním úřadě, aby byla v případě dalších stavebních řízení na území Vlášence - Drbohlav obeslána.

Postupem času však začala politika Společnosti nabírat pozitivní směr. Členové Společnosti začali přemýšlet, jak by se občanské sdružení dalo využít ku prospěchu vesnice.

Jednou z aktivit se stala údržba zeleně ve vesnici. V roce 2005 se stala Společnost součástí MAS Šipka.

5.2 MAS Šipka

MAS Šipka – Pelhřimovsko správným směrem! (MAS je zkratkou pro místní akční skupinu) je občanské sdružení, které si dalo za cíl zlepšit kvality života v Pelhřimovském mikroregionu. Bylo založeno v roce 2004 a v současné době čítá

MAS Šipka 15 členů. Důvodem vzniku byla snaha uváženě a citlivě rozdělovat prostředky z rozpočtu EU, směřované na rozvoj venkovského prostoru.

MAS Šipka nabízí pomoc, a to jak organizační, tak metodickou mikroregionu, podnikatelským subjektům, neziskovým organizacím, obcím nebo příspěvkovým organizacím působícím na území mikroregionu Pelhřimovsko.

Doposud Společnost participovala na získání finančních prostředků na zkrášlení vesnice, zejména na sekání trávy při komunikacích a vysázení květin a další zeleně. V současné době Společnost Vlášenice – Drbohlavy připravuje projekt, který si klade za cíl vybudovat ve vesnici místní čističku odpadních vod, konkrétně jde o kořenovou čističku odpadních vod. O záměru již jednali zástupci Společnosti se starostou města Pelhřimov a se záměrem ho seznámili. V létě se zástupci Společnosti chystají předložit projekt zástupcům MAS Šipka a starostovi města Pelhřimov. Zatím projekt vázne na majetkoprávních vztazích ohledně pozemků, na kterých by měla čistička vzniknout. Společnost má i další plány na zlepšení prostředí ve vesnici a organizuje i kulturně společenské akce.

6. Závěr

Občanská sdružení jsou hojně využívaným atributem demokratické společnosti. Sdružení, která působí ve sféře ochrany životního prostředí zakládají občané, kteří jsou si vědomi důležitosti zachování a zlepšení přírody a chtějí se aktivně podílet svou činností na ochraně životního prostředí.

Výsledků vyplývajících z činnosti občanských sdružení působících v oblasti ochrany životního prostředí je celá řada. V zásadě je lze rozdělit do dvou skupin, s pozitivními a negativními dopady.

Pozitivní dopady se dají charakterizovat jako osvětová činnost, vytváření něčeho nového, a to jak hmotného tak nemateriálního. Konkrétně může jít o vzdělávací programy ohledně přírody, úklid okolí, vytvoření naučných stezek, ale i prosazování zdravých životních podmínek, působení na podnikatelské firmy, jejichž činnost by mohla negativně ovlivňovat životní prostředí apod.

Je však nutné vzít v úvahu i dopady negativní, které lze spatřit především v činnosti občanských sdružení, která se zapojují do správních řízení s cílem zamezit výstavbě různých staveb, aniž by měla konkrétní důvody, proč stavbě zabránit. Hlavní pohnutkou vstupu do správního řízení je, že občanům, kteří sdružení založili, stavba jednoduše vadí. V těchto případech má činnost takových občanských sdružení destruktivní charakter. Tak důležitého nástroje ochrany životního prostředí, jako je možnost zřízení občanského sdružení na ochranu životního prostředí, by lidé neměli zneužívat k ochraně vlastních lokálních zájmů. Potom se z pohledu široké veřejnosti občanská sdružení stávají obtěžujícím prvkem, který jen nesmyslně zdržuje zejména rozvoj v území a naprosto se ztrácí účel, který měl zákonodárce na mysli. Takováto činnost také snižuje kredit občanských sdružení obecně. Právě ochrana životního prostředí je jedním ze základních pilířů zachování udržitelného rozvoje a proto je také chráněn nejvyšším zákonem státu - Ústavou.

7. Seznam použitých zdrojů

- Milan Čáp, Bedřich Sadař, Miroslav Hegenbart: Slovník stavebního práva
Jiří Blažek: Stavební zákon s komentářem a prováděcími vyhláškami
Milan Kind, Tomáš Blažek: Úvod do práva životního prostředí
JUDr. Vojtěch Stejskal, PH.D. : Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost
Ing. Vladyka Petr: Projekt Partnerství pro stezku – Zaostřeno na Modřanskou rokli
Kužvart, P., Pazderka, S.: Právo na informace o životním prostředí
Gerloch, A. – Hřebejk, J. – Zoubek, V.: Ústavní systém České republiky
Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
Zákon 83/1990 Sb., o sdružování občanů
Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zákona č.123/1998 Sb.
Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu

dokumentace a § 9 odst. 8 v případě posudku) zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon EIA“), podávám tímto v zákonné lhůtě k oznámení záměru (k dokumentaci, posudku) „xxx“ (dále jen „záměr“) následující

nesouhlasné vyjádření

Podle přílohy č. 1 zákona EIA záměr spadá do kategorie I.1.8 (Kafilerie nebo veterinární asanační ústavy), příslušným orgánem k posouzení záměru je Krajský úřad Jihočeského kraje.

Jsem vlastník

Jsem občan obce

Jsme občanské sdružení, jehož hlavním posláním je ochrana přírody a krajiny, a zabýváme se ochranou životního prostředí v naší obci

Oznámení (dokumentace, posudek) má následující nedostatky:

1.

2.

3.

4.

Závěr:

Vzhledem ke shora uvedeným nedostatkům oznámení (dokumentace, posudku) jsem přesvědčený, že není možné k záměru „xxx“ vydat souhlasné stanovisko a záměr realizovat.

Jméno, příjmení

podpis